

BOTANISKA NOTISER.

N:r 4.

Lund.

1844.

27. *Symbolæ ad Bryologiam Scandinavicam Auctore J. Ångström.* (In »Nova Acta Regiæ Societatis Scientiarum Upsaliensis. Vol. XII. Upsaliæ. Leffler & Sebell. 1844. 4:ön. Pag. 345—380).

Denna afhandling, den enda af botaniskt innehåll i den 12 Vol. af Vetenskaps societetens i Upsala handlingar, är hufvudsakligen en frukt af de observationer Förf. varit i tillfälle att göra under resor i Nordlanden och Lappland 1837 samt i Jemtland och en del af Trondhjems stift 1841. Ref. vill här kortligen redogöra för innehållet, så till vida som resultaterna icke redan uptagits i 4:e upl. af Hartmans Skand. flora eller blifvit i dessa blad omnämnda.

Mniun, medium Br. & Sch. caule fertili elongato erecto radiculoso; fol. infer. remotis suborbiculatis apiculatis minoribus, superioribus sensim confertis majoribusque oblongo-acuminatis basin versus angustatis anguste marginatis serratis solide costatis; floresc. hermaphrodita; pedicellis aggregatis l. solitariis; caps. oblonga operculo subconico. — Prope Sættna prästgård Medelpadiæ. — Tamquam medium inter *M. affine* Bland. & *M. cuspidatum* Hedw. — *Bryum Ludwigi* β. *gracile* från Salten i Nordlanden och nära Skalstugan i Jemtland. — *Br. arcticum* β *purpurascens* Bruch: caule breviusculo laxe cæspitoso parce ramoso radiculoso-tomentoso; fol. ovali-lanceolatis acuminatis margine recurvis integris, costa valida excurrente; floresc. hermaphrodita; caps. subirregulari pyriformi-oblonga l. pyriformi colli longitudinem vix emetiente nutante, operculo brevi-conico; perist. interni membrana vix plicata & processibus, pertusis l. rima hiantibus, cum dentibus perist. externi diu cohærentibus; ciliis nullis interjectis. — Mostamarken & Hell Stördaliæ præfect. Nidaros. — *Bartramia calcarea* Br. & Sch. caule elongato erec-

to fasciculatum ramoso, foliis 5-stichis uniformibus secundis l. subfalcatis ovato-lanceolatis plicatis, costa valida excurrente, perigonalibus ovatis acute acuminatis solidicostatis horizontalibus, floresc. dioica, caps. sphaerica, perist. minoris dentibus remote articulatis. — Wisby Gottlandiæ, unde Sæve flor. tantum masculis præditum retulit. — Af *Splachnum Wormskjoldii* framställes en var. *elongatum* Bruch in lit.: caule elongato 2—3-unciali innovando-ramoso, fol. remotis ovatis acuminatis, costa apicem versus dissoluta, pedicello breviusculo vix unciali, operculo convexo. — Mostamarken Trondhjems Stift. — *Orthotrichum gymnostomum* Br. & Sch. laxe pulvinatum, caule abbreviato simplici l. dichotome diviso, fol. ovatis obtusis concavis patentibus siccitate imbricatis margine toto involutis; floresc. dioica, mascula gemmiformi; caps. gymnostoma immersa oblonga angustissime l. acute striata, calyptra campanulata rostellata nuda l. parce pilosa. — Motala Ostrogothiæ: H. Holmgren (funnen flerstädes i Norge). — *Grimmia incurva* Schwægr. caule elongato pulvinate dichotome-fastigiato, fol. confertis patenti-erectis, infer. subovato-lanceolatis obtusiusculis, super. lanceolatis sensim longius piliferis, siccitate plus minusve incurvo-tortis, costa excurrente; floresc. monoica, fol. perigonal. minoribus ovatis breviter acuminato-piliferis evanidecostatis; fol. perichætil. longe piliferis pedicello incurvo superantibus; caps. obovato-cylindrica, operculo breviter obtuse conico. — Åreskutan Jemtiæ. — Förf. anmärker att *Dryptodon spiralis* Htn ej hörer till *Dr. spir.* Brid. eller *Grimmia spir.* Hook., utan synes stå närmast och knapt vara skiljd från *Grim. arcuata* Notaris. — Af *Tort. unguiculata* framställas varr. *cuspidata* (Barb. cuspid. *Schultz*) och *microcarpa* (Barb. microc. *Sch.* — *Tort. gracilis* Ångstr. olim, *Htn Sk. Fl. ed. 4*). — *Tortula rigida* & aff. framställas i enlighet med Bruch & Schimpers behandling i Bryol. europ. — (*Tort. ambigua*, som Ref. sändt Schimper, var samlad vid Ringebo i Gudbrandsdalen). Utom hvad Ref. här i utdrag meddelat, innehåller denna afhandling en mängd intressanta observationer och anmärkningar, samt åtskilliga lokaliteter för sällsyntare mossor.

28. *Enumeratio Lichenum & Byssacearum Scandinaviæ hucusque cognitarum. Ad normam Celebri Eliæ Fries curavit G. Torssell. Upsaliæ. Hörlin. 1843. 59 pag. 12:o h.*

Ref måste anhålla om tillgift för sin försummelse att omtala detta redan för vid pass ett år sedan utkomna lilla arbete. Det är inrättadt på samma sätt och framträder under samma form, som den *Enumeratio muscorum*, hvilken Ångström 1842 utgaf. — Vid anordnandet af lafvarnas släkten är Fries' *Flora Scanica* lagd till grund, och i fråga om arter och varieteter samme Författares *Lichenographia europæa*. Vid *Byssaceæ* äro Acharii *Synopsis Lichenum* och Fries' *Fl. Scan.* följda. Vid hvarje art och form är anmärkt i hvilket eller hvilka bland de tre Skandinaviska rikena den förekommer, äfvensom om den är allmän eller sällsynt; synonymer äro äfven, der så varit nödigt, uptagna. Bland *Lafvarna* upräknas 33 släkten med 343 arter, och af *Byssaceæ* 9 släkten med 43 arter, fördelade i 2 ordningar: nemligen *Collemaceæ* med *Lichina* i spetsen och *Byssææ* som sluta med *Lepraria*. — Pag. 57—59 innehålla några rättelser och tillägg till Ångströms enumeratio muscorum. — Det hela är väl och redigt anordnad och utgör en god öfversigt särdeles vid ordnandet af samlingar; det yttre är vackert.

29. *Enumeratio Plantarum, quæ circa Christianiam sponte nascuntur, Auctore M. N. Blytt. Christiania. 1844. 76 pag. 4:o h.*

Då Konung Oscar den förstes födelsedag d. 4 Juli detta år af Universitetet i Kristiania skulle firas och program med anledning deraf utfärdas, begagnade Prof. Blytt detta tillfälle att publicera närvarande förteckning öfver Kristiania-traktens flora och det, såsom han i förordet yttrar, så mycket helre, som en sådan förteckning torde blifva af intresse för de Skandinaviska Naturforskare, hvilka under loppet af nämnda månad skulle i Kristiania sammanträda. Men det är ej ensamt för dem, som densamma var af intresse, utan för alla, som sysslosätta sig med vextgeografiska forskningar, helst denna trakt erbjuder en ej allenast rik, utan äfven omvexlande och i mångfaldiga hänseen-

den högst intressant vegetation; hvartill kommer att man ej blott är i saknad af en flora öfver hela det i vextgeografiskt afseende så märkvärdiga Norge, utan äfven har stor brist på lokalfloror öfver de särskilda trakterna, ehuru mycket under de sednare tiotalen kändedom om vegetationen i detta rikets olika delar än blifvit ökad.

I förordet antyder Förf. att artantalet ej så mycket bestämmas af en trakts sydligare läge eller dess ringare höjd öfver hafvet, som fastmera af sjelfva grundens geologiska beskaffenhet, så att på granitartad grund röjer sig mindre mångfald och frodighet bland vexterna, än på kalk och skiffer, till stöd hvarföre åtskilliga exempel anföras; sålunda har Kristiansands stift, hvilande på granit, ehuru utgörande den sydligaste och lågaste delen af riket äfvensom den der ett mildt klimat herskar, dock en ytterst fattig flora; hvaremot kalk- och skiffer-trakter i det inre af landet 2—3000 fot öfver hafvet, äfvensom i Nordlanden och Finmarken hafva en mycket rikare och mångfaldigare. Kring Fleckesfjord, beläget utmed hafvet i landets sydligaste del, men med granit, finnas knapt flera än 310 arter vaskulära vexter, hvaremot vid Hugelien vid foten af Söndsfjeld strax nedom granens gräns på en inskränkt krets förekomma på skiffern omkring 400 arter; enahanda är förhållandet i Drivdalen på Dovrefjeld. Kring Tromsö nära 70^on. samlade Förf. under 14 dagar 403 arter, och nästan samma antal på lika tid kring det ännu nordligare Alten. Men det är i synnerhet Kristiania-trakten, som lemnar bevis på det inflytande, som den underliggande grunden utöfvar på vegetationen och dess mångfald och hvarigenom dess flora blir af sådant intresse. — Förf. anförer de vexter som ej annorstädes i Norge än här äro anmärkta; de äro: *Vicia pisiformis*, *Sedum hybridum*, *Anthemis tinctoria*, *Carduus Acanthoides*, *Veronica spicata*, *Ballota nigra*, *Chenopod. rubrum*, *Orchis Traunsteineri*, *Liparis Löseli*, *Carex heleonastes*, *riparia*, *Calamagrostis acutiflora* DC?, *C. Halleri*. Som alla fjäll här saknas (högsta bergtopparna nå ej 2000'), så saknar man här egentliga fjällvexter, ehuru dock en och annan subalpinsk sträcker sig ända hit, hvilka upräknas. Derefte nämnas sydliga vexter, hvilka Förf. anser här hafva nått sin nord-

liga gräns. — Den enda öfversigt man hittills egt öfver Kristiania-traktens flora innefattas i den af Bot. Lektor Flor 1817 utgifna katalog, som dock ingalunda är tillförlitlig, hvarpå flera exempel anföras; och sedan dess har en mängd arter här blifvit funna. — Förf. har ej uppgifvit huru långt han utsträcker florans omfång, och som ej vextställen i allmänhet äro utsatta kan man ej heller med ledning af dem finna det; som åtskilliga kring Skydsmo i Romerige förekommande arter äro uptagna, torde man här böra sätta gränsen åt detta håll; deremot inberäknas ej Krokkleven, helst flera der vexande t. ex. *Saxifraga Cotyledon*, *nivalis*, m. fl. endast i anmärkning anföras, men Krokskoven citeras för åtskilliga andra. — För traktens konformation och beskaffenhet, med hvad mera dertill hörer, lemnas ej heller någon redogörelse.

Sjelfva den närvarande förteckningen är upställd efter Decandolles naturliga anordning; inga diagnoser äro anförda, ej heller vextställen utom vid de sällsyntare; Flora Dan., Fries Herb. Norm., Svensk Bot., Sturms Deutschl. Fl., Reichenbach Iconogr. och Fl. germ. exsiccata, samt några få andra arbeten och författare äro citerade; korta anmärkningar äro bifogade vid en och annan art och vid de särskilda varieteter, som äro uptagna. Vid artbegränsningen har Förf. gått till väga så, att han som arter uptagit de af andra såsom sådana antagna, då han (t. ex. vid omtvistade arter eller former) genom jemförelse med originalexemplar varit öfvertygad, att hans form är alldeles densamma, utan att Förf. dermed vill hafva bestämdt uttalat den åsigten att samma form utgör en verklig art, och detta är troligen anledningen till att han ej numrerat de af honom upförda vexterna. Men häraf uppstår en svårighet, då man vill jemföra denna flora med andra traktens och anställa beräkningar. I efterföljande öfversigt af de i floran uptagna 87 familjerne, har Ref. sökt att bringa de deri uptagna arter i harmoni med den af dels Hartman dels Fries antagna artbegränsning, för att sålunda underlätta jemförandet af familjernas förhållande i Kristianiatrakten och i andra delar af Norge och Sverge, hvarföre han ock ordnat familjerna efter deras artrikhet.

<i>Cyperaceæ</i>	72 arter	<i>frageæ, Vacciniæ,</i>	
<i>Compositæ</i>	72	<i>Lentibulariæ, Con-</i>	
<i>Gramineæ</i>	67	<i>volvulaceæ, Verba-</i>	
<i>Rosaceæ</i>	38	<i>sceæ, Euphorbiaceæ,</i>	
<i>Cruciferæ</i>	36	<i>Coniferæ, Lemna-</i>	
<i>Caryophylleæ</i>	34	<i>ceæ, Liliaceæ hvar-</i>	
<i>Leguminosæ</i>	32	<i>dera</i>	4
<i>Labiataæ</i>	25	<i>Nymphæaceæ, Fuma-</i>	
<i>Personataæ</i>	24	<i>riaceæ, Drosera-</i>	
<i>Polypodiaceæ</i>	23	<i>ceæ, Malvaceæ, Hy-</i>	
<i>Ranunculaceæ</i>	21	<i>pericineæ, Parony-</i>	
<i>Orchidæ</i>	21	<i>chieæ, Solanaceæ,</i>	
<i>Polygoneæ</i>	18	<i>Plumbagineæ, Ur-</i>	
<i>Umbelliferæ</i>	16	<i>ticeæ, Juncagineæ,</i>	
<i>Borraginææ, Cheno-</i>		<i>hvardera</i>	3
<i>podeæ hvardera</i>	15	<i>Polygaleæ, Tiliaceæ,</i>	
<i>Salicinæ</i>	14	<i>Rahmneæ, Lythra-</i>	
<i>Violariææ, Rubiaceæ,</i>		<i>riæ, Corneæ, Dip-</i>	
<i>Junceæ hvardera</i>	11	<i>saceæ, Cupuliferæ,</i>	
<i>Polameæ</i>	10	<i>Aroideæ, Ophio-</i>	
<i>Geraniaceæ</i>	9	<i>glosseæ hvardera</i>	2
<i>Crassulaceæ, Pyrola-</i>		<i>Berberideæ, Papave-</i>	
<i>ceæ, Asparageæ</i>		<i>raceæ, Lineæ, Ace-</i>	
<i>hvardera</i>	7	<i>rineæ, Balsamineæ,</i>	
<i>Onagrariææ, Campa-</i>		<i>Oxalideæ, Portula-</i>	
<i>nulaceæ, Primula-</i>		<i>caceæ, Araliaceæ,</i>	
<i>ceæ, Equisetaceæ,</i>		<i>Valerianeæ, Lobe-</i>	
<i>Lycopodiæ hvar-</i>		<i>liaceæ, Monotro-</i>	
<i>dera</i>	6	<i>peæ, Oleaceæ, Po-</i>	
<i>Halorageæ, Canrifol-</i>		<i>lemoniaceæ, Thyme-</i>	
<i>liaceæ, Ericaceæ,</i>		<i>leæ, Empetreæ, Ul-</i>	
<i>Gentianeæ, Plan-</i>		<i>maceæ, Myriceæ,</i>	
<i>tagineæ, Betulinæ,</i>		<i>Alismaceæ, Naja-</i>	
<i>Typhaceæ hvardera</i>	5	<i>deæ, Irideæ, Isoë-</i>	
<i>Grossulariææ, Saxi-</i>		<i>tideæ, hvardera</i>	1

Således sammanräknade 790 arter, hvarvid bör anmärkas att häribland äro inbegripna *Alliaria officinalis* och *Blechnum boreale*, hvilka efter förteckningens publicerande funnos under en exkursion, som Ref. hade tillfälle göra i sällskap med Förf.; de utgöra bevis huru äfven den bäst undersökta trakt alltjemnt det oaktadt har något nytt att erbjuda. — Ref. anser ändamåls-löst att här framställa något af det speciela innehåll, blott det vill han nämna, att denna trakt är rik på former af det invecklade slägtet *Hieracium*; äfven förekommer här en mängd *Carices* och deribland ganska utmärkta och sällsynta. Förf. anser — och som det tyckes med skäl — *Cotoneaster melanocarpa* (Coton. vulgaris β uigra) som en god art. *Polygonum tataricum* utgör ett allmänt ogräs här liksom i andra trakter af sydliga Norge.

Det yttre är vackert; några tryckfel, ehuru föga betydande, förekomma.

30. *Beiträge zur Botanik. Von Dr F. W. Wallroth. 1:r Band 2:s Heft. Leipzig, Hofmeister. 1844. Seit. 125—252 und 1 pl. 8.o h.*

Första häftet af detta arbete utkom 1842 och Ref. har i Bot. Not. för 1842 N:o 11 utförligt redogjort för dess innehåll. Det nu utkomna andra häftet innehåller följande 6 afhandlingar:

1. *„Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Lampsana Dodon.“* (sid. 125—139). Efter en historisk inledning öfver det öde detta slägte och dess arter varit underkastade, äfvensom en utförlig redogörelse för de särskildta kännemärkenas förhållande hos de särskilda arterna, öfvergår Förf. till framställning af slägt- och art-diagnoserna. Han antager 4 arter: neml. 1 *L. communis* L. hirsuto-pubescens, foliis innovationum caulinisque inferioribus lyratis eorumque lobis omnibus obtusis parce obtuseque crenatis pallide-virentibus, pedunculis erecto-paniculatis opacis, capitulis (achænia maturescentibus) obconicis intra apicem apertum achæniorum discum monstrantibus basi calyculo polyphylo inæqualiter disposito suffultis, phyllis demum patentibus margine ciliatis, achæniis phyllorum involucri dorsum attingentibus. — Vexer på odlade ställan, i häc-

kar &c. — 2. *L. silvatica* Wallr. superne glabriuscula, foliis innovationum caulinisque inferioribus lyratis eorumque lobis acutis sinuato acuteque dentatis, supremis simplicibus integerrimis elongato-lanceolatis utrinque acuminatis pedunculisque effusis corymbosis læte-virentibus, capitulis (achænia maturescentibus) ventricoso-oviformibus utrinque attractis achæniorum discum occultantibus basi calyculo oligophyllo suffultis, phyllis conformibus margine calvis demum apice subconniventibus, achæniis involucri dorso brevioribus. — Vexer i skogar och lundar, särdeles på fuktiga ställen; allmän i Thüringen och andra trakter af Tyskland; hittills förblandad med föregående. — 3. *L. intermedia* M. Bieb. och 4 *L. grandiflora* M. Bieb. — båda i Kaukasus och Taurien. — Förf. antager det grekiska namnet *Lampsana* framföre det sednare *Lapsana*.

2. »Zur Kenntniss der *Anthemis tinctoria* L. mit schwefelgelben Strahlenblüthen» (s. 140—146). Äfven här lemnas en historisk upgift på de författare, som urskiljt tvenne former af *A. tinctoria*, en med guldgula och en med bleka nästan hvitaktiga strålblomster. Denna sednare framställes här tills vidare såsom egen art: *A. sulphurea* Wallr. caule erecto ramoso, fol. ellipticis bipinnatifidis glabris, pinnis obovatis apice 2-3-mucronatodentatis rachin integram diametro æquantibus remotis, inferioribus linearibus integris confertis pectinatis, pedunculis sensim crassioribus, ligulis ellipticis (sulphureis) receptaculo hemisphærico longioribus, paleis linearibus membranaceis diaphanis flosculo duplo brevioribus sensim longeque acuminatis, achæniis radii asperulis apice immarginato contractis tubo flosculorum minoribus. — Vidare upgifvas skiljaktigheterna mellan denna och *Anth. tinctoria* L. samt *A. agrestis* Wallr., af hvilka båda den skulle kunna tros vara hybrid. Slutligen omnämnes en *A. tinctoria* var. *turbinata*: pedunculis apice turbinatis, foliorum pinnulis lanceolatis serratis.

3. »Zur Naturgeschichte der myketischen Entomophyten» (s. 147—167). Under benämningen *Entomophyta* sammanfattar Förf. alla de på döda insekter förekommande vexter. En historisk inledning förutsändes, hvori allt, som hittills i det-

ta hänseende anmärkts, i korthet genomgås; hvarester följa allmänna fysiologiska anmärkningar öfver dessa vexters förekomst och upkomst (spontant under gynnande omständigheter, utan förutgående frön eller sporer). De svampaktiga entomophyterna höra till: 1. *Hyphe-entomomyces*: släktet *Isaria* med 11 arter, som diagnostiseras; 2. *Entomomyc. pileati*: Förf. känner endast en hithörande art, som han kallar *Coprinus entomophilus*, men som är af så efemer natur, att han ej kunnat afbildat eller fullständigt beskrifva den; 3. *Entomo-pyrenomyces*: släktet *Kentrosporium* Wallr. *Stroma carnosum figuratum, clavatum s. mitratum, stipite distincto sterile illud penetrante e basi pythmenina subeunte suffultum. Pyrenia nucleiformia peripherica pulpa gelatinosa ascidiis intermixtis foeta, dein in totidem oscula verrucas mammillares superficiales pertudentia reclusa. Ascidia e basi ramosa elongato-cylindrica obtusa hyalina subtilissima aspora penicilliformia, primum pulpa pyreniorum foeta, dein ex osculo tenuissimo aciculæ instar protrusa. Sporæ nullæ. — Cum Sphæriæ tribu Cordicipite Fr. analogi, ascidiornm fabrica tamen ab omnibus aberrantes. — 1. capitata, stromate spærico: Sp. 1. *K. microcephalum* Wallr. — Sp. 2. *K. mitratum* Wallr. — Sp. 3. *K. granulatum* Wallr. (Sphæria entomorrhiza Dicks.). — 2: clavata, strom. clavato: Sp. 4. *K. militare* Wallr. (Clavaria militaris Müll. Fl. Dan., Holmskiold. — Sph. milit. β sphærocephala Schm., Fr.) — Sp. 5. *K. clavatum* Wallr. (Clavaria granulosa Bull. — Sph. milit. Ehrh. &c.). — Dessa arter äro diagnostiserade och afbildade; de 2 första noggrant beskrifna.*

4. »*Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Armeria Willd.*» (s. 168—218). En utförlig monografi öfver detta släkte, hvarest Förf., liksom i föregående uppsatser, först lemna en öfversigt af detta släktes och dithörande arters behandling från äldre tider, hvarest de särskilda delarne kortligen genomgås med afseende på de karakterer, som till artbestämningar derifrån kunna hämtas, och härbland tilldelas främsta platsen till blomfodret och den deraf bildade frukten. Sedan naturliga karakteren på släktet *Armeria* framställts, lemna

en analytisk öfversigt af de 27 arter, som Förf. antager. Dessa indelas i följande afdelningar: Sect. 1 *Mastrucatae*: A: Truncatae; fructus basis oblique truncata, pedicello leviter admota. — B: Rostellatae; fructus basis elliptica s. linearis ad pedicellum aciculæ instar declinata. — Sect. 2. *Barbatae*: A: Truncatae. B: Rostellatae. — Sect. 3: *Calvæ*: fructus costatus calvus. — Alla arterna äro fullständigt diagnostiserade (på latin) och beskrifna (på tyska.) Utrymmet tillåter icke att här meddela diagnoser på de i mellersta och norra Europa förekommande arter, utan nödgas Ref. uppskjuta detta till ett annat tillfälle.

5. »*Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Xanthium Diosc.*» (s. 219—244). Förf. går i denna afhandling till väga alldeles på samma sätt som i nästföregående; 21 arter antagas, öfver hvilka diagnoser och beskrifningar lemnas. — Den till denna uppsats hörande planch kommer att åtfölja nästa häfte.

6. »*Zur Kenntniss der Salix hastata L.*» (s. 245—252). Här framställas de olika former af denna art, hvilka förekomma i förbergen i Under-Harz (*S. surculosa* Wallr.), i Sweitziska Alpena (*S. macrostachya* Wallr.), i Skandinavien (*S. hastata* L. Suec.) och i södra Tysklands fjäll (*S. lanuginosa* Wallr.). Dessa formers skiljaktigheter framställas, utan att Förf. just vill hafva dem betraktade som egna arter.

31. *Beiträge zur Botanik. Gesammelte Aufsätze von M. J. Schleiden. 1:r Band mit 9 lithogr. Tafeln. Leipzig. Engelmann. 1844. VIII, 242 sid., 9 Tab. 8:o h.*

De i detta band meddelade afhandlingar äro i allmänhet kortare uppsatser, införda under åren 1837—40 i åtskilliga tidskrifter. Deras innehåll kan således förutsättas såsom bekant, hvadan upgift derom här torde kunna förbigås. Det är intressant att hafva på ett ställe samlade uppsatser kringströdda i olika årgångar af särskilda tidsskrifter, der de förblifva undan-gömda för mången botanist, som saknar tillgång till dessa journaler eller åtminstone icke alltid är i tillfälle att, när han så skulle önska, rådfråga dem. — Förf. låfvar att de större af honom i

tidsskrifter offentliggjorda arbeten skola så fort som möjligt följa. — Det yttre är mycket vackert; figurerna af fysiologiskt och anatomiskt innehåll rediga och uplysande.

32. *Linnæa. Band XVII oder Beiträge zur Pflanzenkunde. 1:r Band. Herausgegeben von D. F. L. v. Schlechtendal. Halle. 1843. 763 pag., 20 lithogr. Taf. 8:o.*

Uti Nr: 2 af Literaturbihanget för innevarande år redogjorde Ref. för innehållet af de 4 häften af denna årgång, som då voro för honom tillgängliga. Han får nu i korthet redogöra för de återstående tvenne häftena.

27. *Beiträge zur Anatomie und Physiologie der Schwämme, von J. Schmitz. — III. Über den Bau, das Wachsthum und einige besondere Lebenserscheinungen der Rhizomorpha fragilis Roth* (sid. 487—535 och tab. 16—17). Förf. anser *Rh. subterranea* Pers. som var. α *teres* och *Rh. subcorticalis* Pers. som var. β *compressa* af *Rh. fragilis*. Alla *Rhizomorphæ* utveckla sig allenast vid basen af trädstammar i jorden eller mellan bark och ved om der är nog fuktighet, och alla, som förekomma i bergverk, djupa brunnar, kanaler, äro der ej på sina ursprungliga utan sekundära vextställen, upkomma till följe af den egenskapen att längesedan förtorkade och bortdöda *Rhizomorph*-trådar genom fuktighet ganska lätt återlifvas och fortsätta sin vegetation. Derefter framställes den anatomiska byggnaden och hvad Förf. anser såsom fruktifikationsorganer, hvilka föranleda honom till den mening att *Rhizomorpha* bör bland *Svampane* bilda en egen familj, hvars plats blir i grannskapet af *Sphæria*. — Vidare afhandlas stjelkarnes tillvext samt de ljusfenomen, som detta släkte utvecklar och hvarigenom det vunnit mycken märkvärdighet. — Med hänseende till allt det speciela tvingas Ref. af urymmet att hänvisa till den intressanta upsatsen. — IV. *Über die Gattung Cenococcum* (s. 536—548 och tab. 18). Resultat af denna undersökning blir att detta släkte hörer till *Trichogastres Sclerodermacei* och visar närmaste frändskap med *Elaphomyces*. Dess karakter framställes sålunda: *Peridium nudum* (hauud corticatum) primi-

tus e floccis mycelii ortum, carnosum tum crassum, suberoso-corneum, fragile, in centro laxiore cavum, intus spurie cellulosum, numquam sponte dehiscens, sed dein fatiscens. Sporidia globosa capillitio reticulato fibrarum articula subcylindrica obtegenti insidentia. — Fungi globulares, atri, mycelii fibris byssaceis nigris adnexi.

28. *Über die geographische Verbreitung der Rosaceen, von M. L. Frankenheim* (s. 549—566). Flera jämförelsepunkter framställas i tabellform öfver de särskilda gruppernas utbredning i särskilda regioner samt deras inbördes förhållanden. *Chrysoholanæ* äro mest amerikanska och tropiska; *Fragariæ* älska en kyligare temperatur och förekomma i synnerhet i nordliga halvklotet; utgöra nära $\frac{2}{3}$ af alla polar-Rosaceæ och äro i sydligare länder mest bergsvexter. *Sanguisorbæ* åter talrikare i sydligare jordhalfvan och utgöra på Cap $\frac{5}{6}$ af alla Rosaceæ (neml. slägtet *Cliffortia*). *Pomaceæ* och *Rosæ* förhålla sig nästan lika; saknas både i polar- och æquatorial-länderna, och äro sällsyntare i söder än i norr. — Till slut meddelas åtskilliga anmärkningar öfver vextzoner i allmänhet, och såsom resultat framställas följande satser såsom sannolika: 1. hvarje vextart har ett urhem af ganska inskränkt omfång, hvarifrån den utbredt och utbreder sig till sådana ställen, som ej genom för den oöfvervinneliga naturgränсор äro fränstängda, och hvilkas jordmån och klimat äro för den passande; 2: antalet af dessa urhem är nästan så stort, som vextarternas; 3: vexterna hafva upkommit under det jordytans konturer och profil i det väsendtliga öfverensstämde med nuvarande; 4: vextregionerna äro identiska med jordytans fysiska afdelningar medelst haf och berg; man måste uppställa några hufvudregioner och dela dessa i flera underordnade; markens gestalt och beskaffenhet utgöra de uteslutande indelningsgrunderna.

29. *Pugillus 2:us plantarum adhuc ineditarum s. minus cognitarum, quas coluit Hort. Bot. Lips. Scripsit D. G. Kunze* (pag 567—580).

30. *De muscis frondosis nonnullis novis l. minus cognitis scripsit C. Müller* (p. 581—601). Extraeuropeiska arter.

31. *Additamentum ad Dioscoreas mexicanas Auctore D. F. L. de Schlechtendal* (p. 602—610).

32. *Über das Wesen der Befruchtungsactes und Keimes. Von S. Reissek* (s. 611—624). Pollenkornet och sporan äro i morfologiskt hänseende identiska, derföre utgör (morfologiskt och fysiologiskt) fanerogamernas befruktningsakt en pollenkornets gröningsprocess, motsvarande sporans. Deduktionen häraf får efterses i sjelfva afhandlingen.

33. *De plantis mexicanis &c. nuntium affert D. F. L. de Schlechtendal* (p. 625—640, 745—746).

34. *Beitrag zur Teratognosie der Thesienblütthe. Von S. Reissek* (s. 641—655, tab. 19).

35. *Über das Wesen der Keimknospe. Von S. Reissek* (s. 656—670, tab. 20). Groddknoppen är ett verkligt, på lägre utvecklingsgrad stående blad. Föröfrigt får Ref. hänvisa till sjelfva uppsatsen och dertill hörande planch.

36. *Neueste Nachträge zur -Flora des Harzgebietes, von E. Hampe* (s. 671—674). Nästan endast kryptogamer.

37. *Genera et species Cycadearum viventium. Auctore F. A. G. Miquel* (p. 675—744).

Till slut register sid. 747—763.

33. *Archiv für Naturgeschichte. Gegründet von A. F. A. Wiegmann. Herausgegeben von Dr W. F. Erichson. Neunter Jahrgang. 1—2 Band. Berlin. Nicolaische Buchhandl. 1843. 392, 432 pag., XI Tab. 8:o.*

Sedan Prof. Erichson i Berlin, efter Prof. Wiegmanns död, år 1841 öfvertog *Archiv für Naturgeschichte*, har den zoologiska delen blifvit vida öfvervägande; sålunda förekommer i åttonde årgången (för 1842) icke någon botanisk afhandling utom »*Jahresbericht über die Arbeiten für physiologische Botanik in Jahre 1841, von H. F. Link*» (2: r. B. s. 89—167) och »*Bericht über die Forschungen in der Pflanzengeographie während des Jahres 1841, von Grisebach*» (s. 406—462); och i den nionde (för 1843) allenast trenne afhandlingar samt en botanisk årsberättelse, för hvilka här nedan i korthet skall

redogöras. Hvarje årgång är delad i tvenne band, hvaraf den första innehåller egentliga afhandlingar, och det andra berättelser öfver hvad som för året tillgjorts i de särskilda delarne af naturalhistorien.

De i nu ifrågavarande årgång förekommande botaniska afhandlingar äro följande:

1. *Übersicht der Flora der Azorischen Inseln von Dr. M. Seubert und C. Hochstetter* (s. 1—24 och 1 tabell). Denna intressanta uppsats grundar sig på de iakttagelser, hvilka Hochstetter under tre månaders vistande år 1838 på Azorerna var i tillfälle göra. — Denna ögrupps läge, klimateriska förhållanden, vulkaniska upkomst, höjd öfver hafvet (vulkanen på Pico 7300'), samt det allmänna inflytande, som dessa momenter utöfva på vegetationen, genomgås kortligen; hvarefter de kultiverade vexterna (hvaribland vinrankan intager främsta rummet) angifvas. Förteckning meddelas öfver de på Azoriska öarne vildtvexande planter, utgörande 308; de deribland, hvilka kunna anses såsom invandrade från andra håll, äro särskildt utmärkta. — Med hänseende till de naturliga familjerna äro artrikast: *Compositæ* med 34, *Gramineæ* 33, *Filicineæ* 31, *Leguminosæ* 25, *Cyperaceæ* 17 arter. För denna ögrupp egendomliga arter äro 36. — Anmärkingar framställas öfver det förhållande, hvori dessa öars vegetation står till de närmast kringliggande ländernas. — Slutligen urskiljas och karakteriseras följande 5 regioner på vulkanen på ön Pico, med hvilka analoga mer eller mindre tydligt framstå på de öfriga öarna allt efter dessas läge och lokala förhållanden: 1. Regionen för den europeiska kulturen eller den mediterraneiska — till 1500'. — 2. Lagerskogarnes region eller den Canariska 1500'—2500'. — 3. Buskarnes eller Azoriska reg. 2500'—4500', — 4. Småbuskarnes reg. 4500'—5000'. — 5. Högsta toppen 5000'—7000'. — Den bifogade planchen lemnar en bildlik framställning af dessa regioner; på den angifvas äfven de för hvardera bland dem mest utmärkande arter.

2. *Beobachtungen über das Wachstum der Vegetationsorgane in Bezug auf Systematik. Von A. Grisebach.*

1:r Abschn. (s. 267—292). Sedan den metod Förf. använt vid anställande af dessa iakttagelser angifvits, framställas resultaten af de mätningar han på särskilda delar af flera olika växter anställt, och de slutföljder som härifrån kunna dragas, med afseende hvorpå Ref. får hänvisa till sjelfva afhandlingen.

3. *Verschiedene Bemerkungen über einige cryptogamische Gewächse, von D:r H. Karsten* (s. 338—346 och 1 tab.). Den första afsen *Spirogyra* och dess fruktifikation; karakteren för detta slägte framställes sålunda: *Fila membranacea cylindrica recta primum libera, demum ope tubulorum transversalium conjuncta. Cellæ endogæneæ (articuli) vesiculis in spiras 1—3 dispositis færetæ. 2 arter: S. quinina: dissepimentis planis, och S. Hornschuchii: dissepim. patelliformibus.* — Vidare beskrivas *Phragmotrichum Rumicis*, samt *Peridiomyces penicilloides*. Denna sednare är ny både till slägt och art: karakteriseras sålunda: *Peridiolum pyreniforme vesiculosum hyalinum apicibus æqualibus ramulorum erectorum floccorum insidens, circumscissum basi aliquamdiu persistente. Sporæ globosæ minimæ in 5—10 series moniliformes concatenatæ. Flocci cæspitosi tubulosi hyalini, conidia continentes. Sp. Perid penicilloides colore virescente in parvulis toris semini Rumicis acetosæ insidens.* — På den åtföljande planchen äro nyssnämnda former fullständigt och i förstoraad skala afbildade.

I andra bandet lemnas (sid. 373—432) en »*Bericht über die Leistungen in der Pflanzengeographie während des Jahres 1842. Vom Grisebach*», hvori meddelas utdrag af hithörande uppsatser och afhandlingar, ordnade efter verldsdelarne, med afseende på hvilka de framställa de vextgeografiska förhållanderna. Denna berättelse är ganska intressant.

34. *Archiv für Naturgeschichte &c. Zehnter Jahrgang. Berlin. Nicolaj. 1844.*

Af denna årgång har Ref. ännu sett allenast trenne häften, i hvilka förekomma följande botaniska afhandlingar:

1. *Über die Vegetationscharacter von Hardanger in Bergens Stift. Von A. Grisebach* (s. 1—28). Under somma-

ren 1812 besökte Förf. Norge och särdeles vestra delen, hvarvid han gjorde de iakttagelser, som ligga till grund för denna uppsats, för hvilken Ref. så mycket helre vill något utförligare redogöra, som man saknar nästan alla noggrannare underrättelser om vegetationen i denna trakt af vestliga Norge.

Förf. anmärker att man flera gånger förgäfves försökt att kring Sørfjord i Hardanger, ungefär vid 60° n. lat., plantera boken (*Fagus silvatica*), ehuru denna förekommer vild ännu nordligare nemligen några mil norr om Bergen ungefär 60½° n. lat. (dock ej, som Förf. säger, öfver 63 graden vid Christian-sund och hvarföre han åberopar Blytts yltrande i Hornemanns Plantelære, hvilket är oriktigt, ty der säger Blytt uttryckligt att Bokens nordligaste gräns är kring Alvesund 4 mil norr om Bergen). — Med anledning af denna omständighet undersöker han den möjliga anledningen dertill, att Boken ej på förstnämnde ställe vill vaxa och anförer exempelvis flera andra anomalier i vexternas utbredning. Sålunda vill ej *Pinus Abies*, som i Tellemarken är det herskande trädslaget, vaxa vid hafskusten, och kring hela Hardangerfjord observerade Förf. det endast på ett ställe, nemligen i passet, som leder till Vossevangen. *Digitalis purpurea* deremot, som i dessa trakter är en bland de allmännaste vexter, uphör på vägen åt Tellemarken så snart man passerat det lilla Oddevand. — Genom jemnförelse mellan medeltemperaturen på de ställen der Boken vaxer, och i Hardanger, kommer Förf. till det resultat, att det ej är temperaturen, som hindrar dess förekomst i sistnämnde trakt; han anser att man snarare bör söka orsaken i de märkvärdiga förhållanden, som sjelfva marken och jorden i Bergens stift företer. Med anledning häraf lemnar han en kort skildring af terrainbildningen i sydliga delen af Norge och särdeles dalbildningen i Bergens stift, hvarest de smala dalarne omgifna af tvärt upstigande fjällsidor lemna en högst obetydlig och smal remsa öfrig för odlingen, hvarjemte flera upgifna omständigheter förorsaka att denna odlingsbara jord, långt från att ökas medelst förvittrade partiklar af fjällmassan, snarare minskas derigenom att de häftiga strömmarne bortföra jord. — Efter dessa antydningar och

sedan Förf. redogjort för de särskilda turor han företagit i dessa fjälltrakter, öfvergår han till en speciellare framställning af vegetationens karakter med hänseende till olika regioner och lokaliteter. — Härvid fäster han sig först vid vegetationen på fjällen. Trädgränsen på fjällsluttningarne bildas af *Betula pubescens* β *glabrata* (foliis glabratis, ala seminis latiore = *B. carpatica* Willd. — *B. pubescens* Ehrh. karakteriseras: fol. ovato-rotundatis obtusatis, semine obovato, ala semiobovata. — *B. alba* Auct.: fol. rhombeis acutatis, semine elliptico, ala semiovali. Den sistnämnda har Förf. ingenstädes i Norge varseblifvit). Björkgränsen, som på östsidan af Langsfjeldene i medeltal utgör 3200', på vestsidan 2800', sänker sig i Folgefonden till 1800'. Vegetationens öfre gräns vid snölinien öfverstiger sällan 5000', men mot kusten sänker den sig liksom björkgränsen. Fjällvexterna förekomma således för det mesta mellan 3000' och 5000'. Förf. antager 4 fjällregioner, hvilka särdeles på Houglesfjeld mellan Voxlie och Röldal voro tydliga, nemligen: 1. Regionen för *Betula nana*, ofta blandad med den ännu djupare gående *Salix glauca*, mellan 3200'—3500'. — 2. En del mindre småbuskar, hvilka med hänseende till ymnigheten äro: *Vaccinium Myrtillus*, *Empetrum nigrum*, *Menziezia cærulea*, *Juniperus nana*, *Calluna vulgaris*, *Betula pub. var. fruticosa*, *Vaccin. uliginosum*; gå till 3600'. — 3. De egentliga fjällörternas region från 3600' till 4400'. — 4. Regionen för *Salix herbacea* 4400'—4600'. — Han lemnar en förteckning på de af honom inom den tredje bland nyssnämnda regioner observerade vexter, af hvilka de flesta sträcka sig ned i dvärgbjörkens region. — Denna förteckning, innehållande 108 arter nemligen 52 dikotyledoner, 23 monokot., 7 cryptog. vascul., 17 musci och 9 lichen, och hvori vid de sällsyntare är anmärkt den trakt der Förf. fann dem, visar att de dikotyledona familjerna, väl ej till numerären, men med hänseende till arternas sällskaplighet, stå vida tillbaka för monokotyledonerna (sålunda äro *Gnaphal. supinum* och *Sibbaldia procumbens* nästan de enda, som bilda cæspites); högre opp förlora sig småningom äfven *Cyperaceæ* och

Gramineæ, så att endast kryptogamer återstå, hvarmed ofta *Salix herbacea* är förenad. Med afseende på de i nämnde förteckning uptagna vexter vill Ref. blott anmärka följande: *Helianthemum ölandicum* var. *alpestre* anföres såsom vexande mellan Ullensvang och Morsäter; som denna vext aldrig förr är anmärkt i någon skandinavisk fjälltrakt vore man frestad anse uppgiften upkommen genom misstag, om man blott kunde ens gissningsvis upgifva någon vext, som kunnat föranleda misstaget. Under namn af *Oporinia norvegica* framställes en ny art sålunda karakteriserad: scapo 1-2-cephalo apice involueroque atro-villoso, foliis lineari-lanceolatis glabris remote dentato-runcinatis. — Habitus *Apargiæ Toraxaci* Willd., sed pappus *Oporiniæ*. — Måne verkligen någon annan än fjällformen af *Leontodon autumnalis*? — Den mörkblommiga fjällformen af *Aira flexuosa* kallas *Aira montana*. — Förf. öfvergår derefter till karakteriserande af de olikheter, som grunda sig på sjelfva grundens och markens skiljaktighet, hvarvid först de vexter upräknas, som förekomma på de med tunn humus-skorpa täckta klipporna; vidare de messor, som vexa i fuktigheten på de högre klipporna, der vatten nedsipprar från den smältande snön; derefter vegetationen kring de deraf småningom bildade rännilar och bäckar, som ofta sträcker sig långt ner; häribland anföres *Phipsia algida* Br. aldrig förr anmärkt i denna del af Norge; Förf. säger sig anmärkt den mellan Ullensvang och Morsäter. Slutligen upräknas de i fjällkärren och sumparne befindliga vexter. — I denna ordning öfvergår Förf. till framställning af snögränsen och dess förhållande till trädgränsen, hvarvid flera intressanta anmärkningar anföres som här måste förbigås; Ref. vill allenast anföra den här, liksom i många andra trakter af Norge, gjorda iakttagelse, att hela stammar och rötter af *Pinus silvestris* finnas i moraser blott några hundra fot och mindre nedom nuvarande snögränsen, således vida högre än de nu kunna vexa, hvilket Förf. sätter i sammanhang med den småningom skeende höjningen af Skandinavien; en förklaringsgrund, som också verkligen tyckes vara den mest rimliga och sannolika. — Förf. fortgår slutligen till en teckning af vegetationen i de lägre trakterna, hvarvid de trädslag först upräknas, som bilda den löfskog som finnes på sluttningarne, samt de buskar och örter som förekomma blandade dermed. (Här anföres äfven *Rosa pomifera* Herm.). Förf. anmärker att löfträden i Norge hafva

vida större löf än i södern, hvilket han sätter i sammanhang med den kortare vegetationsperioden, som gör att respirationsorganerna måste vara så mycket större för att under samma korta tid kunna producera lika mycken ved som i södern. — I sammanhang härmed omnämnes ock den olika tid, som i olika trakter erfordras för sädens mognad. — De vexter, som hufvudsakligen bilda ängarne, anföras, hvaribland den ingenstädes i Norge eller Sverige (utom Skåne) förut anmärkta *Hypericum tetrapterum* Fr.; troligen har någon annan härföre misstagits. — De på och kring stenblocken vid hafsstranden vexande arter angifvas äfven. — Närmast gårdarne förekomma af träd *Quercus pedunculata* och *Tilia parvifolia* samt de odlade Pärön-, Äple-, Körsbärs-träden, samt *Ribes rubrum* och *Grossularia*. — Vid Rosendals f. d. Baroni vexa Valnötträd men frukten mognar ej. — Till slut omnämnes en "vextformation", som alldeles saknas vid Sörfjord men förekommer vid Röldal och öster om sjället åt Tellemarken, och hvilken Förf. ej illa betecknar med benämningen "Norges subalpina Aconitformation"; den utgöres af *Vicia silvatica*, *Geranium silvaticum*, *Aconitum septentrionale*, *Ranunculus platanifolius*, *Campanula latifolia*, *Hieracium aurantiacum*, *Sonchus alpinus*; Förf. hade bordt tillägga *Hierac. prenanthoides*, *Milium effusum*. — Ehuru upsatsen är temligen rapsodisk och just ej innehåller mycket nytt eller på något fullständigt sätt redogör för vegetationen i Hardanger, innefattar den dock ej ointressanta bidrag och uplysningar rörande de vextgeografiska förhållanderna i Norge.

2. *Beobachtungen über die Wachstum der Vegetationsorgane in Bezug auf Systematik. Von A. Grisebach. 2:e Abschn. (s. 131—155 och 1 tab.)*. Utgör en fortsättning af den i föregående årgång införda afhandling. Närvarande afdelning sysslösätter sig endast med tillvexten af bladen och dithörande delar.

Slutligen hörjas äfven i dessa häften »*Jahresbericht über die Arbeiten für physiologische Botanik in den Jahren 1842 und 1843, von H. F. Link*», hvarest man erlåller på ett ställe samladt, ordnadt och i ändamålsenligt utdrag framställt allt hvad som under nämnde tidrymd inom denna del af Botaniken publicerats.

Rättelser

Sid. 9 rad. 4 nedifrån läs: *aquilina*
 — 43 — 2 opifrån —: *Valerianella*.